

บทสรุป

ปัญหาประชากรที่ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนา กำลังประสบอยู่ในขณะนี้ ทำให้เกิดนโยบายประชากรในระดับรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาคงกล่าว ปัญหาประชากรที่ร้ายแรงที่สุดในโลกปัจจุบันคือ ปัญหาการเพิ่มของประชากรซึ่งเพิ่มเร็วกว่าอัตราการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ประชากรเพิ่มเร็วกว่ารัฐจะจัดบริการด้านสาธารณสุขโลกและด้านอื่น ๆ ให้ทันและพอเพียง

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาคงกล่าว ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนานัปการ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ ปัญหาการศึกษา ปัญหาความยากจน ปัญหาการไม่มีงานทำ ฯลฯ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความไม่สัมพันธ์กันระหว่างภาวะประชากร ทรัพยากร และคุณภาพชีวิต

รัฐบาลไทยตระหนักถึงปัญหาขออนุญาตไม่ยอม ทั้งนี้เพราะสภาพการกินที่อยู่อาศัยของประชาชนไม่เพียงแต่จะเป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายของการพัฒนา แต่หาขนาดของประชากร การเพิ่มประชากร และคุณภาพของประชากร สามสิ่งนี้ย่อมมีอิทธิพลต่อการปรับปรุงสภาพการกินที่อยู่อาศัยของประชาชนต่อไปในอนาคตในหลายด้าน ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญทั้งสิ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงบรรจุนโยบายประชากรในแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 3 วัตถุประสงค์สำคัญของนโยบายดังกล่าวก็คือ การลดอัตราการเพิ่มประชากรจากระดับสูงประมาณร้อยละ 3 ลงมาเป็นประมาณร้อยละ 2.5 เมื่อสิ้นระยะของแผน โดยใช่วิธีการวางแผนครอบครัว ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำโครงการนี้ อย่างไรก็ตามหลังจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแล้ว ได้พบอุปสรรคและปัญหาบางประการ ทั้งด้านบริการงานโครงการ และการให้บริการเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชน อาทิเช่น ประชาชนยังไม่ตื่นตัว และไม่ยอมรับวิธีการวางแผนครอบครัวไปไข่มากเท่าที่ควร การให้บริการยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ ฯลฯ

จากอุปสรรคและปัญหาที่ทำให้การวางแผนครอบครัวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร
 จึงกล่าว กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ใฝ่พยายามค้นหาวิธี เพื่อแก้ไขปัญหานี้
 และเห็นว่าโครงการทางด้านการสื่อสาร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้

เนื่องจากการวางแผนครอบครัว เป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่ต้องใช้เวลาในการเผยแพร่ให้ประชาชนรู้จักและยอมรับนำไปปฏิบัติ ดังนั้นจึงมีการใช้สื่อมวลชนเพื่อการนี้อย่างกว้างขวาง
 แต่การใช้สื่อมวลชนในงานเผยแพร่วรรณกรรมทุกชนิดก็มีราคาแพง และให้ผลไม่คุ้มค่า ดังนั้นจึงควร
 คัดแปลงเอาลักษณะที่กว้างและเข้าถึงประชาชนได้คราวละมาก ๆ ของสื่อมวลชนมาทำให้มันแคบลง
 โดยพยายามให้เข้าถึงประชาชนในลักษณะที่เป็นส่วนตัว และมีราคาถูก ซึ่งสื่อไปรษณีย์เป็นสื่อ
 ที่เราสามารถนำมาทำให้มันมีลักษณะดังกล่าวได้ นอกจากนี้สื่อไปรษณีย์ยังเป็นสื่อที่บุคคลภายใน
 สังคมนั้น ๆ สามารถผลิตขึ้นได้เอง ทำให้ข่าวสารนั้นง่าย และตรงกับความต้องการของคนภายใน
 ทองถิ่น

จากข้อได้เปรียบของสื่อไปรษณีย์ดังกล่าว ทำให้ประเทศต่าง ๆ เช่น ไต้หวัน, เกาหลี
 อินเดีย, และฮ่องกง พยายามนำเอาสื่อไปรษณีย์ไปใช้ในการวางแผนครอบครัว ซึ่งได้ผลเป็นที่น่า
 พอใจ ควบคู่กันผู้วิจัยจึงสนใจและเห็นควรจะได้มีการศึกษาก่อนนำสื่อไปรษณีย์มาใช้ในการเผยแพร่
 ข่าวสารการวางแผนครอบครัวในประเทศไทยบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา
 ว่าสื่อไปรษณีย์มีผลต่อการเพิ่มระดับความรู้ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข่าวสาร และระดับความ
 เป็นผู้นำทางความคิดในเรื่องการวางแผนครอบครัวของประชาชนหรือไม่ โดยทำการทดลองกับ
 กลุ่มแม่บ้านในเขตสุขาภิบาล อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นเวลา 5 อาทิตย์ ผลจากการ
 ศึกษาพบว่า สื่อไปรษณีย์มีประสิทธิภาพในการเพิ่มระดับความรู้และการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข่าว
 สารการวางแผน แต่ไม่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มระดับความเป็นผู้นำทางความคิด ในเรื่องการ
 วางแผนครอบครัว สำหรับการยอมรับวิธีการวางแผนครอบครัว ปรากฏว่ามีแม่บ้านในกลุ่มทดลอง
 จำนวน 5 ราย (ร้อยละ 8.33 ของแม่บ้านกลุ่มทดลองทั้งหมด) ยอมรับนำเอาวิธีการวางแผน
 ครอบครัวไปปฏิบัติ การที่แม่บ้านกลุ่มทดลองยอมรับวิธีการวางแผนครอบครัวถึงร้อยละ 8.33
 ในช่วงระยะเวลาการทดลองสั้น ๆ เพียง 5 สัปดาห์นั้นว่าเป็นการทดลองที่ได้ผลในขั้นนำพอใจ

ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมประเภทนี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญญาต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ กำนัน วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ นั้น ตามปกติแล้วการยอมรับเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และคงใช้เวลาานนับปี

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้ชี้ให้เห็นว่าสื่อไปรษณีย์อาจนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการการรณรงค์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของรัฐบาลให้แก่ประชาชนโดยไม่ต้องลงทุนอะไรมากนัก

ถ้าจะนำสื่อไปรษณีย์มาใช้อย่างไ้ผล ควรต้องคำนึงถึงข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สื่อไปรษณีย์ควรมีลักษณะเข้ากับสภาพการณ์ของท้องถิ่น และอ่านเข้าใจง่าย ควรเขียนคำพูดที่สามารถถูกถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งได้ง่าย ควรเขียนในลักษณะกระชับให้ผู้อ่านอยากทดลองใช้วิธีการวางแผนครอบครัว และจะใช้การเหล่านั้นอย่างถูกต้องได้อย่างไร
2. สื่อไปรษณีย์ควรแนะนำให้กลุ่มเป้าหมายนำเรื่องการวางแผนครอบครัวมาพูดคุยหรือมาปรึกษากันอย่างเปิดเผย ไม่ใช่เรื่องน่าอับอายที่ต้องปกปิด
3. สื่อไปรษณีย์ควรกระตุ้นกลุ่มเป้าหมายให้เกิดความต้องการในวิธีการวางแผนครอบครัวให้เห็นความจำเป็นที่ควรมีการเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัวให้เล็กลง และชี้ให้เห็นว่าจะสามารถกระทำเช่นนั้นได้อย่างไร
4. ควรเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะส่งสื่อไปรษณีย์ไปให้ โดยเฉพาะพวกผู้นำทางความคิด ซึ่งจะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดข่าวสารค่อนมความน่าเชื่อถือสูง
5. อาจให้แพทย์หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือสนับสนุนการเผยแพร่ นวัตกรรม โดยการลงนามในจดหมายที่ส่งถึงกลุ่มเป้าหมาย

6. ควรใช้สื่อไปรษณีย์กำจัดความสงสัยและข่าวลือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวให้หมดไป เช่น ใ้หญิงอนามัยแล้วจะทำให้เกิดมะเร็ง เป็นต้น

7. ควรมีระบบการส่งสื่อไปรษณีย์ที่ดี โดยส่ง เป็นระยะ ๆ ไม่ใช่ส่งเพียงครั้งเดียวแล้วหยุดส่ง

8. เมื่อส่งสื่อไปรษณีย์ไปแล้ว ต้องมีบริการการวางแผนครอบครัวที่พร้อมจะให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการรับบริการได้

สื่อไปรษณีย์เป็นสื่อที่มีความสามารถในการดัดแปลงให้ใช้กับข่าวสารได้เกือบทุกชนิด ดังนั้น จึงอาจนำสื่อชนิดนี้มาใช้ในการรณรงค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ได้เกือบทุกอย่าง เช่น การอนามัย การเกษตร การศึกษา และอื่น ๆ /

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย